

Sonja Kniivilä,
Sari Lindblom-Ylänne &
Anne Mäntynen

TIEDE TEKSTI

JA

→ Tehoa ja taitoa
tutkielman
kirjoittamiseen

Gaudeamus

Copyright © 2017 Tekijät & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Emmi Kyytsönen

Kolmas, uudistettu painos.

Ensimmäinen painos ilmestyi vuonna 2007 WSOY Oppimateriaalien kustantamana ja toinen painos vuonna 2012 Sanoma Pro Oy:n kustantamana.

Teos on suojattu tekijänoikeuslailla (1961/404).
Kopiointi, tallentaminen, jakelu, muu jatkokäyttö sekä edelleenluovutus sallittu vain tekijän ja kustantajan etukäteen antamalla luvalla.

kl 38.3,K • UDK 378, 001

ISBN 978-952-495-441-9

Painopaikka: Printon Trükikoda, Tallinna 2017

Sisällys

Esipuhe	5
I TIETEELLINEN KIRJOITTAMINEN	15
LUKU 1 Johdanto	17
Tieteellisen kirjoittamisen sopimukset	19
Kirjoittaminen on prosessi	24
LUKU 2 Tieteellinen kirjoittaminen prosessina	28
Valmistautuminen	32
<i>Vinkit 1–2 Vinkkejä lähteiden käyttöön</i>	33
<i>Vinkit 3–4 Miten alkuun?</i>	35
Luonnosteleminen	37
<i>Miten voi luonnostella?</i>	38
<i>Aloittamisen kultaiset säännöt</i>	44
Tekstiversion kirjoittaminen ja muokkaaminen	45
Tekstin tarkastelu ja toimittaminen	47
<i>Vinkki 5 Miten huomaan toiston?</i>	49
Tekstin oikoluku ja viimeisteleminen	50
<i>Vinkki 6 Tarkista sanakirjasta</i>	50
LUKU 3 Tieteellinen kirjoittaminen on ongelmanratkaisua ja valintoja	51
Asiantuntija ja aloittelija kirjoittavat eri tavoin	52
Kirjoitustaito ja teksti kehittyvät palautteen avulla	54
<i>Palautteen antamisen ja vastaanottamisen pelisäännöt</i> ..	57
<i>Vinkki 7 Miten valmistautua palautekeskusteluun?</i>	58
Tieteellisen kirjoittamisen esteet	58
<i>Millainen kirjoittaja olen?</i>	60
<i>Miten eroon kirjoittamisen esteistä?</i>	63

II TIETEELLISEN TEKSTIN ERITYISPIIRTEET	67
LUKU 4 Tutkimusraportin perusrakenne	69
<i>Tieteellisen työn rakenne 1</i>	70
<i>Tieteellisen työn rakenne 2</i>	70
Kansi	71
Tutkielman nimi	75
<i>Vinkki 8 Millainen on hyvä otsikko?</i>	76
Tiivistelmä	77
Sisällys	79
<i>Vinkki 9 Automaattinen sisällysluettelo</i>	81
<i>Vinkki 10 Millainen on tasapainoinen tutkielma?</i>	81
<i>Tarkista työsi sisällys ja rakenne</i>	82
Johdanto	83
<i>Johdannon malli</i>	84
Teoreettinen tausta	87
Tutkimustavoitteen ja -ongelmien esittely	91
Tutkimusaineiston ja -menetelmän esittely	91
<i>Vinkki 11 Kuka tai ketkä keräsivät aineiston?</i>	93
Käsittelyosa eli analyysiluvut	93
Päätäntö eli loppuluvut	94
Tulokset	94
Pohdinta ja tarkastelu	95
Lähteet	97
<i>Vinkki 12 Ovatko kaikki lähteet mukana?</i>	98
<i>Vinkki 13 Teknistä apua lähdeluettelon laatimiseen</i>	98
<i>Lähdeluettelon malli 1</i>	104
<i>Lähdeluettelon malli 2</i>	105
<i>Muistilista lähdeluettelon tekemiseen</i>	107
<i>Tarkista lähdeluettelo</i>	109
<i>Tekijät</i>	109
<i>Eri lähdetyyppien erottaminen</i>	109
<i>Kirjat</i>	110
<i>Aikakauslehdet</i>	110
<i>Tekijättömät lähteet</i>	110
<i>Sähköiset lähteet</i>	111

Liitteet	111
<i>Tieteellisen tekstin peruselementit</i>	112
LUKU 5 Mistä tieteellinen teksti syntyy?	113
Metateksti – tekstiä tekstistä	114
<i>Metatekstin työkalut</i>	117
Argumentointi	119
Miten tieteellinen argumentoiva teksti syntyy?	121
Argumentoinnin kielelliset keinot	124
<i>Vinkki 14 Sama ilmaus on eri asia arkipuheessa ja</i> <i>tieteellisessä tekstissä.</i>	127
LUKU 6 Referointi ja viittaaminen	129
Miksi lähdeviitteitä tarvitaan?	129
<i>Vinkki 15 Mitä on hyvä tieteellinen käytäntö?</i>	132
Kuka tekstissä puhuu?	133
Referointi.	134
<i>Suoran lainauksen käyttö.</i>	136
<i>Vinkki 16 Onko teksti kirjoittajan vai lähteiden?</i>	137
Referoinnin keinot ja viittaustekniikka.	137
Referoinnin verbi kertoo kirjoittajan tulkinnan	140
<i>Miten referointi rakentuu?</i>	140
Lähdeviitteet.	143
<i>Pääviittaustekniikat</i>	145
<i>Erilaisia viitteitä – erilaisia merkityksiä</i>	150
Mihin lähdeviite kohdistuu eli viitteen ulottuma-ala	154
<i>Lähdeviitteiden lyhenteet</i>	158
<i>Latinankieliset lyhenteet</i>	158
<i>Onko tekstisi tieteellistä?</i>	161
III HYVÄ TEKSTI JA KIELI	163
LUKU 7 Tekstin jäsentäminen ja rakentaminen	165
Näkökulmia tutkimusraportin tarkasteluun	167
Tiedon esittäminen tekstissä.	168
Tekstikokonaisuuksien ja tekstin osien jäsentäminen	169

Teemankuljetus	174
Idea- ja tukivirkkeet	177
Virkkeet ja lauseet tekevät tekstin	181
<i>Mikä on virke ja mikä lause?</i>	184
Pilkutus on osa tekstin jäsentämistä	192
<i>Vinkki 17 Voiko pilkulla painottaa?</i>	193
<i>Suomen kielen pilkutuksen logiikka.</i>	194
LUKU 8 Hyvä tieteellinen kielenkäyttö	197
Hyvä tieteellinen tyyli on hyvää tekstiä	198
<i>Millainen on onnistunut teksti?</i>	199
Ilmaisuvoimainen teksti	201
<i>Tekstiä yhtenäistäviä tekijöitä.</i>	205
<i>Miten eroon tarpeettomasta toistosta?</i>	208
Hyvä tyyli syntyy hyvästä lauserakenteesta	210
<i>Esimerkkejä substantiiviytyistä</i>	213
Määriteketjut vaikeuttavat ymmärtämistä	213
Rinnastaminen ja symmetria	214
Sanajärjestys	218
<i>Onko suomen sanajärjestys vapaa?</i>	219
Sanaston käyttö	220
<i>Vinkki 18 Vieras vai oma sana?</i>	223
Ajanilmaukset	225
Kirjakielen sääntöjä	226
Lauseenvastikkeet	226
Yksikkö vai monikko?	227
Passiivi	228
Pronominit	229
Rektio – merkitys johonkin vai jollekin?	230
Konjunktoiden käyttö virkkeen alussa	231
Oikeinkirjoituksen tarkistaminen	232
<i>Viimeistele tekstisi</i>	237
<i>Kaksikymmentä tarkistettavaa asiaa opinnäytteessäsi</i>	238

Lähteet	240
Kirjallisuuslähteet	240
Aineistolähteet	243
Kielioppaita ja hyödyllisiä verkkosivustoja	244
Viitteet	246
Hakemisto	247
Kirjoittajat	250